

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
เนื้อหาสาระโดยสังเขป	3
บทสรุปเพื่อผู้บริหาร	4
บทที่ 1 สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากความไม่สะอาดปลอดภัยของอาหาร	17
1. สถานการณ์สุขภาพและความเสี่ยงจากการบริโภคอาหาร	17
1.1 สถานการณ์การปนเปื้อนในอาหารจากเชื้อโรค พยาธิ สารเคมีและโลหะหนัก	17
1.2 สถานการณ์การปนเปื้อนในอาหารจากสภาพไม่ถูกสุขลักษณะของแหล่งผลิตจำหน่ายอาหาร	37
2. สถานการณ์ด้านผู้บริโภคในประเทศไทย	62
3. ผลกระทบอันเกิดจากความไม่สะอาดปลอดภัยของอาหาร	71
บทที่ 2 การจัดการปัญหาและการดำเนินงานด้านความสะอาดปลอดภัยของอาหาร	73
1. บทบาทขององค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	74
1.1 บทบาทการดำเนินงานของภาครัฐตามห่วงโซ่อาหาร	74
1.2 การกระจายอำนาจการดำเนินงานของภาครัฐภายใต้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	94
1.3 สถานการณ์การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	98
2. บทบาทขององค์กรเอกชนและองค์กรประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค	105
2.1 พัฒนาการและบทบาทขององค์กรเอกชน องค์กรประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค	106
2.2 กิจกรรมขององค์กรเอกชนและองค์กรประชาชนที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อาหาร	116
2.3 สภาพปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรเอกชนและองค์กรประชาชน	117
บทที่ 3 การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาในระดับโลกและระดับประเทศที่มีผลต่อสถานการณ์และการจัดการด้านความสะอาดปลอดภัยของอาหาร	119
1. การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในระดับโลก	119
1.1 กระแสการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก	119
1.2 การปรับระบบความปลอดภัยด้านอาหารในระดับสากล	121

	หน้า
2. การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของประเทศไทย	125
2.1 แบบแผนการบริโภคอาหารของคนไทย	126
2.2 การเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิด กฎหมาย นโยบาย และแผนระดับชาติ	128
2.2.1 การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง-การปกครอง	128
2.2.2 แผนพัฒนาประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549	137
2.2.3 นโยบายต่างๆ ด้านเศรษฐกิจ	140
2.3 แผนงานที่เกี่ยวข้องกับความสะอาดปลอดภัยของอาหารในประเทศไทย	143
2.4 การปรับระบบการรับรองคุณภาพความปลอดภัยของอาหารภายในประเทศ ให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล	150
บทที่ 4 สรุปสาเหตุของปัญหาแนวโน้มสถานการณ์และข้อเสนอต่อการจัดการด้านความสะอาด ปลอดภัยของอาหาร	153
1. สาเหตุของปัญหาความไม่สะอาดปลอดภัยของอาหารสำหรับผู้บริโภคในประเทศ	153
2. สถานการณ์ด้านความปลอดภัยของอาหารภายใต้แนวโน้มสถานการณ์ ที่กำลังเปลี่ยนแปลง	164
3. ข้อเสนอต่อการจัดการด้านความปลอดภัยของอาหาร	166
บรรณานุกรม	169
ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้ความเห็น	177
คณะที่ปรึกษา คณะบรรณาธิการ	179
ผู้ค้นหาข้อมูลและเรียบเรียงเนื้อหา	180

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1-1 อัตราความชุกของโรคท่อนอนพยาธิที่พบบ่อย (ร้อยละ) ปี 2524-2539	28
ตารางที่ 1-2 ผลการตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชตกค้างในพืชผักและผลไม้ พ.ศ. 2532-2542	30
ตารางที่ 1-3 ผลการตรวจตัวอย่างอาหารเพื่อหาวัตถุเจือปนอาหารและสารปรุงแต่งอาหาร พ.ศ. 2534-2542	32
ตารางที่ 1-4 ผลการตรวจสารบอแรกซ์ในอาหารของโรงอาหารในหน่วยงานต่างๆ โดยโครงการคุณภาพชีวิต (นพ.บุญเทียม เขมาภิรัตน์) พ.ศ. 2541	33
ตารางที่ 1-5 ผลการตรวจสารบอแรกซ์โดยกองอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งนำส่งโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หน่วยงานอื่นๆ และเอกชน ระหว่างปี 2540-2541	35
ตารางที่ 1-6 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชของประเทศไทย ปี 2519-2539	44
ตารางที่ 2-1 การกระจายอำนาจการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอาหาร ไปสู่เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่	94
ตารางที่ 2-2 ผลการดำเนินคดีของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ปี 2537-2541	105
ตารางที่ 2-3 สรุปบทบาทการดำเนินงานขององค์กรเอกชน และองค์กรประชาชนในการคุ้มครองผู้บริโภค	113
ตารางที่ 2-4 จำนวนองค์กรเอกชนและองค์กรประชาชน จำแนกตามบทบาทที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อาหาร	116
ตารางที่ 2-5 จำนวนองค์กรเอกชนและองค์กรประชาชน จำแนกตามกิจกรรมในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค	117
ตารางที่ 2-6 ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในประเด็นต่างๆ ของหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรประชาชน	118
ตารางที่ 3-1 สรุปเนื้อหาของแผนงานที่เกี่ยวข้องกับความสะอาดปลอดภัยของอาหารในประเทศไทย	144
ตารางที่ 3-2 แสดงปริมาณ มูลค่าสินค้าอาหารส่งออก ซึ่งตรวจรับรองโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตั้งแต่ปี 2537-2542	150
ตารางที่ 4-1 พฤติกรรมการบริโภคแบบดั้งเดิมและสถานการณ์ความเสี่ยงต่อสุขภาพ	155
ตารางที่ 4-2 พฤติกรรมการบริโภคในปัจจุบันและสถานการณ์ความเสี่ยงต่อสุขภาพ	157
ตารางที่ 4-3 การวิเคราะห์หน่วยงานภาครัฐ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความซ้ำซ้อน หรือช่องว่างของกฎหมายที่พบในห่วงโซ่อาหาร	159

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 1-1 อัตราป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันต่อแสนประชากร จำแนกตามปี ประเทศไทย พ.ศ. 2532-2541	18
รูปที่ 1-2 อัตราป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันต่อแสนประชากร จำแนกตามภาค ประเทศไทย พ.ศ. 2537-2541	18
รูปที่ 1-3 อัตราป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันต่อแสนประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ ประเทศไทย พ.ศ. 2537-2541	19
รูปที่ 1-4 อัตราป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน จำแนกรายเดือน ประเทศไทย พ.ศ. 2537-2541	19
รูปที่ 1-5 อัตราป่วยโรคอาหารเป็นพิษต่อแสนประชากร จำแนกรายปี ประเทศไทย พ.ศ. 2532-2541	20
รูปที่ 1-6 อัตราป่วยโรคอาหารเป็นพิษต่อแสนประชากร จำแนกรายภาค ประเทศไทย พ.ศ. 2537-2541	21
รูปที่ 1-7 อัตราป่วยโรคอาหารเป็นพิษต่อแสนประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ ประเทศไทย พ.ศ. 2537-2541	21
รูปที่ 1-8 อัตราป่วยโรคอาหารเป็นพิษต่อแสนประชากร จำแนกรายเดือน ประเทศไทย พ.ศ. 2537-2541	22
รูปที่ 1-9 สาเหตุที่ทำให้เกิดโรคอาหารเป็นพิษ ระหว่างปี 2535-2539	22
รูปที่ 1-10 สาเหตุที่ทำให้เกิดโรคอาหารเป็นพิษในโรงเรียน ระหว่างปี 2534-2542	23
รูปที่ 1-11 อัตราป่วยโรคบิดต่อแสนประชากร จำแนกรายปี ประเทศไทย พ.ศ. 2532-2541	24
รูปที่ 1-12 อัตราป่วยโรคบิดต่อแสนประชากร จำแนกรายภาค ประเทศไทย พ.ศ. 2537-2541	24
รูปที่ 1-13 อัตราป่วยโรคบิดต่อแสนประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ ประเทศไทย พ.ศ. 2537-2541	25
รูปที่ 1-14 อัตราป่วยโรคบิด จำแนกรายเดือน ประเทศไทย พ.ศ. 2537-2541	25
รูปที่ 1-15 อัตราป่วยและอัตรารายต่อแสนประชากรของไข้เอเทอริก ประเทศไทย พ.ศ. 2514-2541	26
รูปที่ 1-16 อัตราป่วยไข้เอเทอริกต่อแสนประชากร จำแนกตามภาค ประเทศไทย พ.ศ. 2531-2541	27
รูปที่ 1-17 อัตราป่วยไข้เอเทอริกต่อแสนประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ ประเทศไทย พ.ศ. 2531-2541	27

	หน้า
รูปที่ 1-18 จำนวนผู้ป่วยไข้เอนเทอริก จำแนกรายเดือน ประเทศไทย พ.ศ. 2536-2541	28
รูปที่ 1-19 อัตราความชุกของโรคหัวใจ โรคมะเร็ง และโรคเบาหวานต่อแสนประชากร ประเทศไทย พ.ศ. 2528-2540	29
รูปที่ 1-20 Pathway การผลิตไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไข่	38
รูปที่ 1-21 Pathway การผลิตสุกร	39
รูปที่ 1-22 Pathway การผลิตเนื้อโค น้ํามโค	40
รูปที่ 1-23 เส้นทางของอาหารประเภทสัตว์ เนื้อสัตว์ จากแหล่งผลิตสู่ผู้บริโภค	49
รูปที่ 1-24 เส้นทางของพืชผักผลไม้จากแหล่งผลิตถึงผู้บริโภค	50
รูปที่ 1-25 เส้นทางของอาหารสดสู่อุตสาหกรรมการผลิต แปรรูปอาหาร และเส้นทางของอาหารแปรรูปสู่ผู้บริโภค	51
รูปที่ 1-26 เส้นทางอาหารสดและอาหารแปรรูป สถานที่ปรุงประกอบจำหน่ายอาหาร และเส้นทางของอาหารพร้อมบริโภคสู่ผู้บริโภค	52
รูปที่ 2-1 ห่วงโซ่อาหารของประเทศไทย	75
รูปที่ 4-1 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค	155

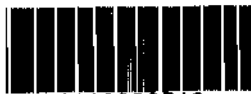
สรุปสถานการณ์สุขภาพโภชนาการ

ข้อเสนอต่อการจัดการด้านความสะอาด

ปลอดภัยสำหรับผู้บริโภคภายในประเทศ

เลขหมู่ 363.19263
ว 17
2543
เลขทะเบียน 16507
วันที่ 3 ต.ค. 2552
97876

BSTI DEPT. OF SCIENCE SERVICE
สำนักหอสมุดฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิถียุค



1110008516

ด้วยอกินันทนการ
จาก

๕๗...๕๖๓๓...๕๗:๕๖๓

ISBN 974-515-162-9

จัดพิมพ์โดย

กองสุขภาพโภชนาการ กรมอนามัย

คณะบรรณาธิการ

สุนันท์ธนา แตนประเสริฐ
อรพรรณ ศรีสุขวัฒนา
ฐิติพร คัทธูธา